

5 oktober 2016

YM2/351/2016

Viite SKRIFTLIGT SPÖRSMÅL E21/2016 FRÅN NORDISKA RÅDETS UTSKOTT FÖR HÅLLBART NORDEN
Hänvisning

Asia BESVARELSE TILL SKRIFTLIGT SPÖRSMÅL E21/2016 OM MIKROPLAST OCH ETT GLOBALT PLASTPRO-
Ärende TOKOLL

Nordiska rådets utskott för Hållbart Norden har ställt de nordiska ländernas regeringar ett skriftligt spörsmål om mikroplast och ett globalt plastprotokoll med tre specifika frågor. Den första frågan är i vilken utsträckning tas mikroplast bort vid behandling av avloppsvatten. Den andra om regeringarna har planer om att följa upp FNs miljöprogram (UNEPs) rekommendation om att arbeta för att mikroplast avlägsnas i produkter för personlig vård och kosmetik. Den tredje frågan är om regeringarna har planer om att ställa förslag inom FN att det igångsätts arbete för att utveckla ett globalt plastprotokoll, såsom förslagits av World Economic Forum i 2016.

Det pågår flera undersökningar om mängder av mikroplast i nordiska vattnen och i vilken grad kan man avlägsna mikroplast från avloppsvatten. Ett resultat från en utredning om detta har nyligen utkommit i en publikation (*Microlitter in sewage treatment systems: A Nordic perspective on waste water treatment plants as pathways for microscopic anthropogenic particles to marine systems*, TemaNord 2016:510) som finansierats av Nordiska Ministerrådet.

I studien undersökte man mängden av mikrokräp i utgående vatten från avloppsreningsverk i Finland, Sverige och Island. I Finland och Sverige där reningsverk är utrustade med mekanisk, kemisk och biologisk rening av avloppsvattnet kvarhölls mer än 99.7 % av de mikrokräppartiklar $\geq 300 \mu\text{m}$ som fanns i inkommande avloppsvatten. I Island är reningsverk enbart utrustade med mekanisk rening och kvarhållningen av mikrokräp är därför obetydlig.

Island har under sommaren 2016 initierat ett program för övervakning av plastavfall i utvalda kustområden i överensstämmelse med de krav som OSPAR ställer till sina medlemsländer. Detta är en del av OSPAR's program för bekämpning av avfall i havet. Danmark förväntar i 2016 att offentliggöra en undersökning om vilket roll reningsverk spelar i utsläpp av mikroplast till miljön. I Danmark pågår flera andra projekt med fokus på utveckling av förbättrade reningstekniker för borttagning av mikroplast.

De nordiska ländernas regeringar följer tätt upp rekommendationer som till exempel UNEP anger. Miljörådet vid den Europeiska Kommissionen har vid sitt möte i juni angett slutsatser om åtgärder att förhindra marint avfall från att hamna i miljön i syfte att uppnå en betydande minskning i 2020. Som verktyg anges ekodesign av plast och plastprodukter, samt en god förvaltning av plastavfall och de frivilliga initiativ som tagits av industrin. Rådet uppmanar kommissionen att föreslå kraftfulla åtgärder för att minska utsläpp av makro- och mikroplastskräp i den marina miljön som en del av den aviserade plaststrategin som förväntas komma senast 2017, inklusive att plaststrategin skall också omfatta ett förbud mot mikroplastpartiklar i kosmetika.

Undersökningar bland annat i Norge och Danmark har dock visat att produkter för personlig vård och kosmetik är en mindre källa till mikroplast i havet, i Danmark helt ner till 0,1 %. I en konsultstudie som EU-kommissionen låtit ta fram uppskattas kosmetiska produkter bidra till 3,2 - 4,1 % av föroreningarna. Det är samtidigt en punktkälla till utsläpp via avloppsverk. Vägstoff, målarfärg, slitage av plastprodukter och konstgjorda gräsmattor är betydande landbaserade källor. I Finland pågår det undersökning om dagvatten och snö är transportvägar för dessa källor.

I Norge arbetas det med en åtgärdsanalys för att överväga prioriterade åtgärder för att minska utsläpp av mikroplast. Mycket mikroplast bildas vid långsam nedbrytning av plast i havet och åtgärder för att förebygga nedskräpning och städning av strandzonen är viktiga för att reducera mikroplast i havet. Den svenska regeringen överväger för närvarande ett förbud mot mikroplaster i kosmetiska produkter på förslag från Kemikalieinspektionen. Regeringen har också gett Naturvårdsverket i uppdrag att identifiera viktigare källor i Sverige till utsläpp av mikroplastpartiklar av plast i havet, verka för att reducera uppkomst och utsläpp av mikroplaster från dessa källor samt, vid behov, föreslå författningsändringar för att minska utsläppen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2017. I Danmark arbetas det för ett förbud mot mikroplast i kosmetiska produkter.

De nordiska länderna arbetar även genom de regionala havsmiljökonventionerna OSPAR och HELCOM. Både OSPAR och HELCOM har antagit regionala aktionsplaner med konkreta åtgärder för att minska marint skräp och mikroplaster t.ex. genom att ta fram BAT (Best Available Techniques) för mikroplaster i reningsverk.

I FNs miljöförsamling i Nairobi i maj 2016 (UNEA-2) tog nästan 170 länder en resolution 2/11 om åtgärder mot plastavfall och mikroplast i havet som bakgrund med förslag från Norge, som bidrar med 10 miljoner NOK till uppföljning av åtgärderna. En av åtgärderna uppfordrar utfasning av bruk av mikroplast i produkter där de är möjliga att ersättas med icke-skadliga alternativ.

Ytterligare blev det beslutat i UNEA-2 att be FNs miljöprogram (UNEP) att genomföra en global expertstudie för bedömning av effektiviteten av relevanta internationella, regionala och subregionala styrningsstrategier och approacher i bekämpning av plastavfall och mikroplast i havet. Studien skall också identifiera eventuella brister i de relevanta internationella, regionala och subregionala regelverk och föreslå åtgärder för att ta itu med bristerna bland annat genom regionalt samarbete och samordning. Studien skall bli färdig i god tid innan FNs tredje miljöförsamling (UNEA-3) i december 2017. Enligt beslut av de nordiska miljöministrarna bidrar Nordiska Ministerrådet till finansie-

ringen av denna studie. Nordiska Ministerrådets ämbetsmannakommitté för miljö (ÄK-M) har i augusti 2016 också beslutat att utveckla ett flerårigt nordiskt plastprogram.

De nordiska ländernas regeringar anser att havets plastavfallsproblem är en global utmaning som kräver internationellt samarbete. Omfattningen av problemet och dess negativa effekter på människor, miljö och ekonomi har tagit form och åtgärder bör vidtas enligt försiktighetsprincipen så fort som möjligt.

Kimmo Tiilikainen
Jordbruks- och miljöminister
Ordförande för MR-M

